

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2006 m. birželio 7 d. *

Sujungtose bylose C-222/05–C-225/05

dėl *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Nyderlandai) 2005 m. gegužės 17 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2005 m. gegužės 20 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą bylose

J. van der Weerd,

Maatschap Van der Bijl,

J. W. Schoonhoven (C-222/05),

H. de Rooy sr.,

H. de Rooy jr. (C-223/05),

Maatschap H. en J. van 't Oever,

Maatschap F. van 't Oever en W. Fien,

* Proceso kalba: olandų.

B. van 't Oever,

Maatschap A. en J. Fien,

Maatschap K. Koers en J. Stellingwerf,

H. Koers,

Maatschap K. en G. Polinder,

G. van Wijhe (C-224/05),

B. J. van Middendorp (C-225/05),

prieš

Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas K. Lenaerts, teisėjai E. Juhász, R. Silva de Lapuerta, J. Malenovský (pranešėjas) ir T. von Danwitz,

generalinis advokatas M. Poiares Maduro,
posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

I-4250

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2006 m. gruodžio 7 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *M. van der Weerd, Maatschap Van der Bijl ir M. Schoonhoven, Maatschap H. en J. van 't Oever, Maatschap F. van 't Oever en W. Fien, M. van 't Oever, Maatschap A. en J. Fien, Maatschap K. Koers en J. Stellingwerf, Koers, Maatschap K. en G. Polinder ir M. van Wijhe*, atstovaujamų advokatų A. van Beek ir G. de Jager,

- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos H. G. Sevenster ir C. ten Dam,

- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos G. de Bergues ir R. Loosli-Surrans,

- Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos F. Erlbacher, M. van Heezik ir T. van Rijn,

susipažinęs su 2007 m. kovo 1 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą yra susiję, pirma, su Bendrijos teisės išaiškinimu dėl nacionalinio teismo galių *ex officio* vertinti nacionalinio administracinės teisės akto atitiktį 1985 m. lapkričio 18 d. Tarybos direktyvai 85/511/EEB dėl Bendrijos snukio ir nagų ligos kontrolės priemonių įdiegimo (OL L 315, p. 22), iš dalies pakeistai 1990 m. birželio 26 d. Tarybos direktyva 90/423/EEB (OL L 224, p. 13, toliau – Direktyva 85/511), ir, antra, su šios direktyvos išaiškinimu.

- 2 Šie prašymai buvo pateikti bylose *M. van der Weerd, Maatschap Van der Bijl, MM. Schoonhoven, de Rooy sr. ir de Rooy jr., Maatschap H. en J. van 't Oever, Maatschap F. van 't Oever en W. Fien, M. van 't Oever, Maatschap A. en J. Fien, Maatschap K. Koers en J. Stellingwerf, Koers, Maatschap K. en G. Polinder, MM. van Wijhe ir van Middendorp prieš Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit*, dėl jiems priklausančių gyvūnų skerdimo.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

- 3 Direktyva 85/511 nustato Bendrijos snukio ir nagų ligos kontrolės priemones. Jos 4 straipsnyje numatyta, jog valstybės narės užtikrina, kad ūkiuose, kuriuose yra

vienas ar daugiau gyvūnų, įtariamų sergant ar užsikrėtusių snukio ir nagų ligos virusu, būtų nedelsiant pradėtas oficialus tyrimas, kuriuo liga būtų patvirtinta arba paneigta, ir visų pirma, kad oficialiai patvirtintas veterinarijos gydytojas paimtų arba nurodytų paimti reikalingus mėginius laboratoriniam tyrimui.

- 4 Be to, šios direktyvos 5 straipsnyje numatoma, kad valstybės narės užtikrina, jog patvirtinus, kad ūkyje yra vienas ar daugiau užkrėstų gyvūnų, kompetentinga institucija nurodo taikyti šiame straipsnyje numatytas priemones, be kita ko, ir reikalaujančias, kad visi ūkyje laikomi imlių rūšių gyvūnai, prižiūrint oficialiai patvirtintam veterinarijos gydytojui, būtų paskersti, jog būtų išvengta bet kokios snukio ir nagų ligos viruso plitimo rizikos.

- 5 Šios direktyvos 11 straipsnio 1 dalyje ir 13 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad valstybės narės užtikrina, jog laboratorinis tyrimas snukio ir nagų ligai nustatyti, darbas su virusu dėl tyrimo ar diagnostikos ir (arba) vakcinos gamyba būtų atliekami patvirtintose įstaigose ir laboratorijose, išvardytose šios direktyvos prieduose.

- 6 Direktyvos 85/511 B priede „Nacionalinės laboratorijos, tiriančios snukio ir nagų ligą“ Nyderlandams skirtoje eilutėje nurodytas „Centraal Diergeneeskundig Instituut, Lelystad“.

Nacionalinės teisės aktai

- 7 Bendrojo įstatymo dėl administracinės teisenos (*Algemene Wet Bestuursrecht*) 8:69 straipsnyje numatyta:

„1. Teismas, į kurį kreiptasi, ginčą iš esmės sprendžia remdamasis ieškiniu, pateiktais dokumentais, išankstiniu bylos tyrimu ir bylos nagrinėjimu teismo posėdyje.

2. Teismas *ex officio* papildo teisinius pagrindus.

3. Teismas *ex officio* gali papildyti faktines aplinkybes.“

- 8 Ši nuostata taikoma *College van Beroep voor het bedrijfsleven* vykstantiems procesams pagal Įstatymo dėl administracinių skundų teikimo ekonominiais klausimais (*Wet bestuursrechtspraak bedrijfsorganisatie*) 19 straipsnio 1 dalį.

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

- 9 2001 m. vasario mėnesį Nyderlanduose buvo paskelbta snukio ir nagų ligos epidemija. Tuo metu ieškovai pagrindinėse bylose turėjo skeltakanopių gyvulių auginimo ūkius. Jų ūkiai buvo nutolę mažiau nei 2 kilometrus nuo tų ūkių, kuriuos *Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees* (Valstybinė galvijų ir mėsos kontrolės

tarnyba, toliau – RVV) direktorius pripažino užkrėstais snukio ir nagų liga. Pastarasis vadovavosi laboratorijoje *ID-Lelystad BV* (toliau – *ID-Lelystad*) atliktais tyrimais, kurie buvo perduoti telefaksu ir kurių metu nustatyta, kad iš užkrėstais pripažintų ūkių paimti bandiniai yra teigiami.

- 10 Konstatavus užkrėtimą snukio ir nagų liga, RVV direktorius ieškovų pagrindinėse bylose atžvilgiu priėmė sprendimą, pagal kurį visi jų ūkiuose esantys skeltakanopiai gyvūnai laikytini įtariamais užsikrėtus snukio ir nagų liga, nes netoliese buvo nustatytas snukio ir nagų ligos atvejis, ir todėl negalima atmesti galimybės, kad šiuose ūkiuose esantys gyvuliai galėjo būti užkrėsti šia liga.

- 11 Šiais sprendimais RVV direktorius ieškovus pagrindinėse bylose informavo apie kovos su snukio ir nagų ligos virusu priemonėmis, tarp kurių buvo nurodyta jų ūkiuose esančių skeltakanopių gyvūnų vakcinacija ir vėlesnis paskerdimas. Todėl šie gyvūnai buvo vakcinuoti ir paskersti.

- 12 Ieškovai pagrindinėse bylose šiuos sprendimus apskundė RVV direktoriui, o jam šiuos skundus atmetus dėl šių sprendimų atmesti skundus kreipėsi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą.

- 13 Ginčydami konstatavimą dėl įtariamo užsikrėtimo snukio ir nagų liga ir atitinkamai RVV direktoriaus sprendimus, ieškovai pagrindinėse bylose nurodė pagrindus,

grindžiamus, be kita ko, tuo, kad ši valdžios institucija nesilaikė gyvūno, įtariamo užsikrėtus, apibrėžimo, klinikinių sirgimo snukio ir nagų liga simptomų ir kraujo bandinių ėmimo tvarkos.

- 14 Prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas visus šiuos pagrindus atmetė. Tačiau jis nurodė, kad jo nagrinėjamos susijusiose bylose, dėl kurių buvo priimtas 2006 m. birželio 15 d. Sprendimas *Dokter ir kt.* (C-28/05, Rink. p. I-5431), panašūs sprendimai buvo ginčijami remiantis kitais pagrindais, kurių nenurodė ieškovai pagrindinėse bylose.
- 15 Šiais pagrindais buvo teigiama, kad RVV direktorius negalėjo imtis kovos su snukio ir nagų liga priemonių vadovaudamasis *ID-Lelystad* atliktais tyrimais, nes šiai laboratorijai Direktyva 85/511 nebuvo suteikta teisės juos atlikti. Be to, direktorius negalėjo kovos su snukio ir nagų liga priemonių pagrįsti vien *ID-Lelystad* atsiųstos faksogramos, kurioje buvo nurodyti tyrimų rezultatai, turiniu. Jis turėjo paprašyti laboratorijos užvestos bylos, ją išnagrinėti ir patikrinti, ar šie tyrimai buvo tinkamai atlikti.
- 16 *College van Beroep voor het bedrijfsleven* konstatuoja, kad šie pagrindai taip pat galėtų turėti įtakos šių pagrindinių bylų baigčiai. Tačiau kadangi šie pagrindai nebuvo nurodyti šiose jo nagrinėjamos bylose, nacionalinės proceso taisyklės draudžia į juos atsižvelgti. Iš Bendrojo įstatymo dėl administracinės teisenos 8:69 straipsnio išeitų, kad teismas ginčą sprendžia remdamasis tik jam pateiktais ginčo elementais. Nors šio straipsnio 2 dalyje nurodoma, kad teismas *ex officio* papildo teisinius pagrindus, šią nuostatą reiktų suprasti taip, kad teismas teisiškai suformuluoja ieškovo ginčijant administracinį aktą nurodytus teisinius pagrindus.

Reiktų skirti pareigą *ex officio* papildyti šiuos pagrindus ir teismo *ex officio* atliekamą vertinimą. Pastarąjį reikia atlikti tik tuomet, kai taikomos viešąją tvarką reglamentuojančios taisyklės, pavyzdžiui, susijusios su administracinių organų ir pačio teismo įgaliojimais, taip pat priimtumo nuostatos.

- 17 Prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas nėra tikras, ar pagal Bendrijos teisę jis turi atsižvelgti į iš šios teisės kylančius argumentus, kuriais nesirėmė ieškovai pagrindinėse bylose. Iš tiesų kyla klausimas, ar nacionalinės procesinės teisės nuostata, kurioje pabrėžiama, kad teismas negali vertinti už ginčo ribų esančių pagrindų, nereiškia, kad dėl jos naudojimas Bendrijos teisėje nustatytais teisėmis netaps praktiškai neįmanomas arba pernelyg sudėtingas.
- 18 Šiomis aplinkybėmis *College van Beroep voor het bedrijfsleven* nusprendė sustabdyti šių keturių pagrindinių bylų nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Bendrijos teisė įpareigoja *ex officio* nagrinėti Direktyvoje 85/511 <...> nurodytus pagrindus, t. y. išnagrinėti pagrindus, kuriais nėra pagrįstas ginčas?

2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai:

Ar valstybių narių įpareigojimas pagal Direktyvos 85/511/EEB <...> 11 straipsnio 1 dalies pirmą įtrauką kartu su 13 straipsnio 1 dalies antra įtrauka užtikrinti, kad laboratorinį tyrimą SNL nustatyti atliktų Direktyvos 85/511/EEB <...> B priede nurodytos laboratorijos, veikia tiesiogiai?

3. a) Ar Direktyvos 85/511/EEB <...> 11 straipsnio 1 dalis aiškintina taip, kad aplinkybė, jog SNL nustatė Direktyvos 85/511/EEB <...> B priede nenurodyta laboratorija, sukelia teises pasekmes?

- b) Jei į 3a klausimą būtų atsakyta teigiamai:

ar Direktyvos 85/511/EEB <...> 11 straipsnio 1 dalimi siekiama apsaugoti privačių asmenų, kaip antai ieškovų pagrindinėse bylose, interesus? Jei ne, ar tokie privatūs asmenys, kokie yra ieškovai pagrindinėse bylose, gali remtis galimu valstybių narių institucijų pareigų pagal šią nuostatą neįvykdymu?

- c) Jei iš atsakymo į 3b klausimą išplauktų, kad privatūs asmenys gali remtis Direktyvos 85/511/EEB <...> 11 straipsnio 1 dalimi:

kokių teisinių pasekmių atsiranda, kai SNL nustato Direktyvos 85/511/EEB B priede nenurodyta laboratorija?

4. Ar Direktyvos 85/511/EEB B priedas, atsižvelgiant į šios direktyvos 11 ir 13 straipsnių nuostatas, aiškintinas taip, kad nuoroda į „Centraal Diergeneeskundig Instituut, Lelystad“ taip pat gali arba turi reikšti *ID-Lelystad BV*?

5. Jei iš atsakymų į pirmiau pateiktus klausimus išplauktų, kad SNL gali nustatyti Direktyvos 85/511/EEB <...> B priede nenurodyta laboratorija arba kad Direktyvos 85/511/EEB B priedą reikia aiškinti taip, jog nuoroda į „Centraal Diergeneeskundig Instituut, Lelystad“ taip pat gali arba turi reikšti *ID-Lelystad B.V.*:

ar Direktyvą 85/511/EEB reikia aiškinti taip, kad ji nustato, jog kompetentingai nacionalinei administracijos institucijai yra privalomi Direktyvos 85/511/EEB B priede nurodytos laboratorijos atlikto tyrimo rezultatai; arba jei iš atsakymo į 3a klausimą išplauktų, kad administracijos institucijos priimtoms SNL kontrolės priemonės gali būti paremtos ir Direktyvos 85/511/EEB B priede nenurodytos laboratorijos gautais rezultatais, – pastarosios laboratorijos atlikto tyrimo rezultatai; arba vis dėlto laboratorijos autoriteto nustatymas priskirtinas valstybės narės proceso autonomijai, ir pagrindinę bylą nagrinėjantis teismas turi patikrinti atitinkamos teisės nuostatos galiojimą, neatsižvelgdamas, kaip atliekami laboratoriniai tyrimai – pagal Bendrijos ar nacionalinę teisę – bei ar nacionalinės proceso teisės taikymas labai neapsunkina arba nepadarą praktiškai neįmanomo Bendrijos teisės aktų taikymo?

6. Jei iš atsakymo į penktąjį klausimą išplauktų, kad nacionalinių institucijų pareigą laikytis laboratorinių rezultatų reglamentuoja Direktyva 85/511/EEB <...>:

ar nacionalinėms institucijoms privalomi laboratorijos atlikto SNL tyrimo rezultatai? Jei ne, kokią vertinimo laisvę nacionalinėms institucijoms palieka Direktyva 85/511/EEB?“

- 19 2005 m. liepos 7 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi bylos C-222/05–C-225/05 buvo sujungtos tam, kad būtų bendrai vykdoma rašytinė ir žodinė proceso dalys bei priimtas galutinis sprendimas.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 20 Šiuo klausimu prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Bendrijos teisė numato nacionaliniam teismui pareigą *ex officio* atlikti administracinio teisės akto kontrolę dėl pagrindų, grindžiamų Direktyvos 85/511 11 ir 13 straipsnių pažeidimais.

Dėl priimtinumų

- 21 *M. van der Weerd, Maatschap Van der Bijl, M. Schoonhoven, Maatschap H. en J. van 't Oever, Maatschap F. van 't Oever en W. Fien, M. van 't Oever, Maatschap A. en J. Fien, Maatschap K. Koers en J. Stellingwerf, K. Koers, Maatschap K. en G. Polinder ir M. van Wijhe* (toliau – *M. van der Weerd ir kt.*) ginčija prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusiam teisme vykusio proceso aprašymą. Jie teigia, kad nacionaliniame teisme jie rėmėsi Direktyva 85/511 ir kad Teisingumo Teismas neturėtų nagrinėti pirmojo klausimo.
- 22 Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Bendrijos teisės aiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nurodytas faktines

aplinkybes ir teisinius pagrindus, kurių Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, taikoma svarbumo prezumpcija (žr. 2003 m. gegužės 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Salzmann C-355/97*, Rink. p. I-4899, 29 ir 31 punktus). Nacionalinio teismo pateiktą prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas gali atmesti, tik jei yra akivaizdu, jog prašymas išaiškinti Bendrijos teisę yra visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos faktais ar dalyku, kai problema yra hipotetinė arba kai Teisingumo Teismui nežinomos faktinės aplinkybės ar teisiniai pagrindai, kad jis galėtų naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (žr., be kita ko, 2001 m. kovo 13 d. Sprendimo *PreussenElektra C-379/98*, Rink. p. I-2099, 39 punktą ir 2006 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *Cipolla ir kt. C-94/04 ir C-202/04*, Rink. p. I-11421, 25 punktą).

23 Tačiau ši svarbumo prezumpcija negali būti paneigta vien dėl to, kad viena iš pagrindinės bylos šalių užginčija tam tikrus faktus, kurių Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti ir nuo kurių priklauso šio ginčo dalyko apibrėžimas (minėto sprendimo *Cipolla ir kt.* 26 punktą).

24 Šioje byloje *M. van der Weerd ir kt.* teigia, jog prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas klaidingai manė, kad jame vykusio proceso metu nebuvo remtasi svarbiomis Direktyvos 85/511 nuostatomis. Taigi čia kalbama būtent apie tokį faktą, kurio tikrumo Teisingumo Teismui nepriklauso tikrinti.

25 Todėl *M. van der Weerd ir kt.* argumentai negali būti priimti.

26 Tas pats taikoma ir teismo posėdyje išdėstytiems Komisijos, kuri suabejojo tuo, ar prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusiam teismui iš tiesų būtina užduoti pirmąjį klausimą atsižvelgiant į Teisingumo Teismo išvadas minėtoje byloje *Dokter ir kt.*, argumentams. Iš tiesų dėl šio sprendimo Teisingumo Teismo atsakymas,

susijęs su sprendimu, kurį turi priimti prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas, šiose bylose nėra nesvarbus.

27 Todėl reikia, kad Teisingumo Teismas atsakytų į pirmąjį klausimą.

Dėl esmės

28 Pagal Teisingumo Teismo praktiką kiekviena valstybė narė savo nacionalinės teisės sistemoje turi paskirti kompetentingus teismus ir nustatyti ieškinių, skirtų užtikrinti iš Bendrijos teisės kylančių asmenų teisių apsaugą, procesines taisykles su sąlyga, kad, visų pirma, tokios taisyklės nebus mažiau palankios nei taikomos panašioms nacionaline teise grindžiamiems ieškiniams (lygiavertiškumo principas) ir, antra, kad dėl jų naudojimosi Bendrijos teisėje nustatytomis teisėmis netaps praktiškai neįmanomas arba pernelyg sudėtingas (veiksmingumo principas) (1995 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Van Schijndel ir van Veen*, C-430/93 ir C-431/93, Rink. 1995 p. I-4705, 17 punktas bei 2003 m. gruodžio 9 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-129/00, Rink. p. I-14637, 25 punktas).

29 Kalbant apie lygiavertiškumo principą, reikia pažymėti, kad iš *College van Beroep voor het bedrijfsleven* sprendimo prašyti prejudicinio sprendimo aišku, jog nacionalinis teismas turi kompetenciją *ex officio* iškelti teisinius pagrindus, grindžiamus viešąją tvarką reglamentuojančių taisyklių, kurios Nyderlandų teisėje suprantamos kaip taisyklės, susijusios su administracinių organų ir pačio teismo įgaliojimais, taip pat priimtinumą nuostatos pažeidimu.

- 30 Tačiau atitinkamos Direktyvos 85/511 nuostatos Bendrijos teisės sistemoje neužima panašios vietos. Jomis nenustatomos nei sąlygos, kurioms esant gali būti taikomos snukio ir nagų ligos kontrolės priemonės, nei valdžios institucijų, kurios būtų kompetentingos neviršydamos įgaliojimų nustatyti asmenų teisių ir pareigų ribas.
- 31 Todėl šios nuostatos negali būti laikomos lygiavertėmis anksčiau minėtoms nacionalinėms viešąją tvarką reglamentuojančioms nuostatomis. Tad lygiavertiškumo principo taikymas šiose bylose nereiškia, kad prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas privalo *ex officio* patikrinti atitinkamų administracinių aktų teisėtumą pagal Direktyvoje 85/511 nustatytus kriterijus.
- 32 Be to, jei šios nuostatos yra susijusios su visuomenės sveikatos politika, jomis turėjo būti remiamasi pagrindinėse bylose, siekiant atsižvelgti į asmeninius asmenų interesus, kurie ir buvo kovos su snukio ir nagų liga priemonių objektas.
- 33 Kalbant apie veiksmingumo principą, iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad kiekvieną kartą, kai kyla klausimas, ar nacionalinė procesinė norma neužkerta kelio arba pernelyg neapsunkina Bendrijos teisės taikymo, tai turi būti išsiaiškinta atsižvelgiant į šios normos vietą visame nacionaliniame teisme vykstančiame procese, proceso eigą ir jo ypatumus. Žvelgiant iš šios perspektyvos reikia atsižvelgti į valstybės narės teismų sistemą pagrindžiančius principus, pavyzdžiui, teisės į gynybą apsaugą, teisinio saugumo ir sklandaus proceso principus (šia prasme žr. 1995 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Peterbroeck*, C-312/93, Rink. p. I-4599, 14 punktą ir minėto sprendimo *Van Schijndel ir van Veen* 19 punktą).

- 34 Bylose, dėl kurių buvo priimtas minėtas sprendimas *Van Schijndel ir van Veen*, Teisingumo Teismas išnagrinėjo, ar nacionalinės teisės principas, pagal kurį nacionalinio teismo pareiga *ex officio* remtis teisiniais pagrindais apsiriboja pareiga nenukrypti nuo ginčo objekto ir pagrįsti savo sprendimą jam pateiktais faktais, nepažeidžia veiksmingumo principo.
- 35 Teisingumo Teismas nurodo, kad toks nacionalinio teismo įgaliojimų apribojimas pateisinamas principu, jog iniciatyva procese priklauso šalims, o teismas *ex officio* turi veikti tik išimtiniais atvejais gindamas viešąjį interesą. Šis principas apsaugo teises į gynybą ir užtikrina sklandų procesą, visų pirma apsaugodamas nuo didesnių laiko sąnaudų, kurios yra neišvengiamos vertinant naujus pagrindus (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Van Schijndel ir van Veen* 21 punktą).
- 36 Remdamasis tuo, kas išdėstyta, Teisingumo Teismas nusprendė, kad veiksmingumo principas nedraudžia nacionalinės teisės nuostatos, kuri draudžia nacionaliniams teismams *ex officio* iškelti teisinį pagrindą, grindžiamą Bendrijos teisės pažeidimu, jei šio pagrindo nagrinėjimas įpareigotų atsisakyti jiems nustatytos pasyvumo pareigos, peržengiant šalių apibrėžtas ginčo ribas ir dėl to jie turėtų remtis kitais faktais nei tie, kuriais grįsdama savo prašymą rėmėsi šių nuostatų taikymu suinteresuota šalis (žr. minėto sprendimo *Van Schijndel ir van Veen* 22 punktą).
- 37 Šioje byloje *College van Beroep voor het bedrijfsleven* nurodo, kad jame vykstantis procesas šiuo požiūriu nesiskiria nuo nagrinėto minėtame sprendime *Van Schijndel ir van Veen*. Visų pirma teisinių pagrindų, kurių nenurodė ieškovai pagrindinėse bylose, nagrinėjimas *ex officio* išėitų už jam pateikto spręsti ginčo ribų. Šie du procesai skiriasi tik tuo, kad šiose bylose *College van Beroep voor het bedrijfsleven* priima ne tik galutinį sprendimą, kaip tai buvo byloje, kurioje priimtas minėtas sprendimas, bet pirmą ir galutinį sprendimą.

- 38 Tačiau ši vienintelė aplinkybė nereiškia, kad pagrindinės bylos šalys atsidūrė ypatingoje padėtyje, dėl kurios reiktų pakeisti minėtus principus. Todėl ji nėra pagrindas Teisingumo Teismui priimti kitokią sprendimą nei minėtas *Van Schijndel ir van Veen*. Iš tiesų ši aplinkybė visai neturi įtakos tam faktui, kad, esant ankstesniame punkte minėtoms aplinkybėms, jei prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas *ex officio* atsižvelgtų į pagrindinės bylos šalių nenurodytus pagrindus, kaip ir byloje, kurioje buvo priimtas minėtas sprendimas, tai galėtų padaryti žalos gynybos teisėms bei proceso sklandumui ir lemti didesnes laiko sąnaudas, kurios yra neišvengiamos vertinant naujus pagrindus.
- 39 Tokios išvados nekeičia Teisingumo Teismo praktika minėtame sprendime *Peterbroeck*, 1999 m. birželio 1 d. Sprendime *Eco Swiss* (C-126/97, Rink. p. I-3055), 2000 m. birželio 27 d. Sprendime *Océano Grupo Editorial ir Salvat Editores* (C-240/98–C-244/98, Rink. p. I-4941), 2002 m. lapkričio 21 d. Sprendime *Cofidis* (C-473/00, Rink. p. I-10875) ir 2006 m. spalio 26 d. Sprendime *Mostaza Claro* (C-168/05, Rink. p. I-10421).
- 40 Minėta Teisingumo Teismo praktika šioje byloje nėra svarbi. Iš tiesų, viena vertus, joje buvo susidariusios tik tai bylai būdingos aplinkybės, dėl kurių ieškovas pagrindinėse bylose negalėjo veiksmingai remtis nacionalinės nuostatos neatitiktimi Bendrijos teisei (žr. minėto sprendimo *Peterbroeck* 16 paskesnius punktus). Kita vertus, ji grindžiama būtinybe užtikrinti vartotojui efektyvią apsaugą pagal 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvą 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, p. 29) (žr. minėtų sprendimų *Océano Grupo Editorial it Salvat Editores* 26 punktą; *Cofidis* 33 punktą bei *Mostaza Claro* 29 punktą). Be to, ja negalima remtis nagrinėjant veiksmingumo principo pažeidimą, nes joje buvo nagrinėjamas nacionaline teise ir Bendrijos teise grindžiamų pagrindų lygiavertiškumas (žr. minėto sprendimo *Eco Swiss* 37 punktą).
- 41 Iš to, kas pasakyta, aišku, kad veiksmingumo principas nenustato tokiose bylose nacionaliniams teismams pareigos *ex officio* iškelti teisės pagrindą, grindžiamą

Bendrijos nuostata, neatsižvelgiant į jos svarbą Bendrijos teisės sistemai, kai bylos šalys pačios turi realią galimybę remtis Bendrijos teise grindžiamu pagrindu nacionaliniuose teismuose. Kadangi ieškovai pagrindinėse bylose turėjo realią galimybę nurodyti Direktyva 85/511 grindžiamus pagrindus, veiksmingumo principas nenumato prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusių teismo pareigos *ex officio* svarstyti pagrindą, grindžiamą šios direktyvos 11 ir 13 straipsniais.

- 42 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip: Bendrijos teisė tokiam procese, koks vyksta pagrindinėse bylose, nenumato nacionalinio teismo pareigos *ex officio* iškelti pagrindą dėl Bendrijos teisės aktų nuostatų pažeidimo, nes to nereikalauja nei lygiavertiškumo, nei veiksmingumo principai.

Dėl kitų klausimų

- 43 Atsižvelgiant į pirmojo klausimo atsakymą, nereikia atsakyti į kitus klausimus, kurie buvo užduoti su prielaida, kad prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas turi pareigą *ex officio* atsižvelgti į ieškovų pagrindinėse bylose nenurodytus pagrindus.

Dėl išlaidų

- 44 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusių teismo nagrinėjamosiose bylose, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

Bendrijos teisė tokiame procese, koks vyksta pagrindinėse bylose, nenumato nacionalinio teismo pareigos *ex officio* iškelti pagrindą dėl Bendrijos teisės aktų nuostatų pažeidimo, nes to nereikalauja nei lygiavertiškumo, nei veiksmingumo principai.

Parašai.

